

ХАЛЪМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Халъмг танъгъчин болн Элст балгъсна комитетсин, куч-көлсчирин депутатрин Танъгъчин болн балгъсна Советсин газет

№ 49 (2882)

1957 дж. июлин 13

Үннь 20 деншг

Партин зергләнә ленинск ни-негиг эвддж болхмн биш

КПСС-н ЦК-н июньск Пленум „Маленков Г. М., Каганович Л. М., Молотов В. М. гурвна антипартийн багин тускар“ гаргъсен тогтавриг цуг мана халъмг танъгъчин эклц партийн организацсин хург деер, цуг колхозмудин, совхозмудин, предприятисын болн учрежденьсин куч-көлсчирин хург деер тавдж куундлгън төгсдлж йовна.

Мана халъмг танъгъчин коммуниствр болн куч-көлсчир цугтан, нег дуугъар, кучтә ницнъгъгън үзүлдж, партин гардвртагъар коммунизм тосхлгънур улм уралан йовхан бас нег медүлдж, КПСС-н ЦК-н Пленумин тогтавриг збв-шәрцхәв. Хург деер босдж келсн угдән тедн үнн гол седкләсн КПСС-н ЦК-н Пленумин тогтавр мана партин Центральн Комитет, КПСС-н XX-ч хургин шиидврмүдиг куцәхин төлә цухрлтан угагъар арднъ ордж ноолддж йовхинъ цанго кевәр медүлдж, герчлдж бәәснъ тер гидж келцхәв.

Эн антипартийн багд орлцсн Маленков, Каганович, Молотов, Шепилов эдн, КПСС-н ЦК-н Пленум деер сунъгъгдсн партин органсин гардачирин зәрминъ соләд, партиг йовгч политическ гол хаалгъаснъ хаджилгъхәр седәд, эн баг тер санагъан антипартийн, фракционн эв-аргъар куцәхәр зүткдж йовсинъ коммуниствр болн партийн зергләнд уга чигн улс цугтан хург деер босдж келәд аврлт угагъар гәәлдж бурушацхәв.

Элст балгъсна автотранспортин конторин коммунистврин хург деер пенсд гарсн кбгшн шофер үр Ветвицкий келв:

— Антипартийн багин кегъәд йовсн гә үүлдврин, эдн партин гардврин өмнәс баглад ноолдлгъна хаалгәд орцхасна тускар брчд буслджах тоотиг үгәр олдж келдж болхш. Маленков, Каганович, Молотов, Шепилов—эдниг—мана хаалгъас холд гарцхатн, маниг ленинск хаалгъас хаджилгъд чадм бишт, маднд бичә харшлцхатн гидж гәәлджәнәвдн.

Маленковиг, Кагановичиг болн Молотовиг ЦК-н Президиумин чледин тоогъас болн ЦК-н чледин тоогъас гаргъхин тускар, дакад Шепиловиг КПСС-н ЦК-н селләтрин ууләс буулгъхин туск, ЦК-н Президиумин чледин кандидатин тоогъас гаргъхин туск КПСС-н

ЦК-н Пленумин тогтавриг танъгъчин партийн организацсар болсн коммунистврин хургуд, үзгләд уга ни-ницнъгъгүгәр үгдән багтдж, нег дуугъар таасв.

КПСС-н XX-ч хург болснә хбт бийднъ мана партъ болн олт-әмтн йилгъгч ик дилврмүд бәрсиг Маленков, Каганович, Молотов, Шепилов—эднә антипартийн баг дардж, чинринъ багърулхар седдгт советск улс чанъгъ хәрү өгцхәд, тедн иткмджән барсинъ заадж келцхәджәнә. XX-ч хург болснас нааран нег джил тавн сар болсна эргид мана орн-нутгин промышленность зургъадгч тавн джилин зуран даалгъвриг дилвртәгъәр куцәд йовна. Селәнә эдл-ахуг цааранднъ хурдар өсгхин хаалгәд бас агъу ик тоомерта дилвр куцв.

Партин болн орн-нутгин джиргәләс салсн, шин үүлдврриг эс үздж бәйцхәх эн антипартийн багд орсн улст коммуниствр болн партийн биш улс аврлт уга хату хәрү өгцхәджәнә. Элст балгъсна эргид бәәх „Победа“ колхозин член үр Чуланова хургт келсн үгдән иигдж келв:

— Би колхозин кблмшт йовх колхозниц кумб. Тиигәд тер андн болсн олт-әмтнә зовлнъ-джиргәлинъ меддгән уурцхасн, антипартийн багд орлццхасн улст—мана джиргәлиг таслхар седдг му ухантн куцддж өгхмн биш гидж келджәнәв. Мана уралан йовлгънд харшлхар седдг улсиг куучдж уга кедж чадхвдн. Амн болгъна тоод үс, мах, тос гаргәлгъар Америкиг куцсн деерән, давдж гарх бидн гидж, итклән барсн Маленков, Каганович, Молотов—эднд хәрү өгчәнәв!

КПСС-н ЦК-н Пленум антипартийн багин тускар шиидвр гаргъхларни-ницнъгъгүгән үзүлсинъ коммуниствр болн олт-әмтн таасдж збв-шәрв.

Маленков, Каганович, Молотов, Шепилов—эднә антипартийн багиг куучдж хамхлсн, ленинск партин зергләг улм батлх, партин гардвринъ чанъгъах.

Пленумин сунъгъсн КПСС-н ЦК-н Президиумиг партъ болн советск олт-әмтн йбрәджәнә. Партин болн ленинск ЦК-н гардврар советск олт-әмтн уралан йовдж коммунизмин шин дилврмүд куцхн лавта.

ПРИУТНЕНСК РАЙОН БУУДӘ ОРУЛДЖ ӨГЛГҢНӘ ЗУРАГҢАН КУЦӘВ

Приютненск района Советин куцәгч комитетин ахлач үр Убушиев иигдж сонъсхв:

— Мана района тәрә тәрәчнр болн механизатормуд эврәннъ социалистическ даалгъвран куцәд, буудән культур хурадж авлгъан төгсгәчкв. Хурагдх збвтә 22 минъгън 500

гектар тәрән цугтан хурагдв. Района куч-көлсчнр, партин болн советск организац июль сарин 22-т госу-дарствд буудә орулдж өглгңнә зурагъан куцәгәд, солон хурадж авлгъан, үвд белдлгънә кблмшән чанъгәадж гудждрәджәнә.

Мана депутатвр

ЗУРГТ: Куч-көлсчирин депутатрин Халъмг танъгъчин Советин депутат, Халъмг госиздатин директор үр Инджиев Лиджи Очирович А. Балакаевин фото.

Темдгтә даалгъвр авцхав

КПСС-н ЦК-н ПЛЕНУМИН ТОГТАВРИГ НИ-НЕГӘР ДӨНҢВН

Олахн Целинн района „Западный“ совхозин эклц партийн организацин партийн хург болв. КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин, Маленковин, Кагановичин болн Молотовин антипартийн багин туск тогтавр“ хург сонъсдж, куундвр кев.

Хургт орлцсн коммуниствр цугтан босдж үг келцхәв, Пленумин тогтавриг нег дуугъар таасдж дбннцхәв.

КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин тогтаврар совхозин фермсин олна хургт куундвр келгън болджана. Улгүрлхд, гурвдгч фермд болсн олна хургт 70-гар механизатормуд болн кблмшчнр орлцв. Эдн нег дуугъар Пленумин тогтавриг таасдж дбннцхәв. — Мана кедж куцәд йовх болн коммунизмүр йовдж йовх мана хаалгәд харшлтан күргхәр седәд, баглад ноолда кехәр седсн Маленковиг, Кагановичиг, Молотовиг болн теднүр негдсн Шепиловиг төмр сәвүрәр сәвүрдхмн,— гидж босдж үг келсн тоотнъ келцхәв. Хург деер механизатормуд болн олт-әмтнчнр, өвснә хадлгъан болзгасн өмн чиләнәвдн, олна малд лавта күрх өвс белднәвдн, олна малин тоогъинъ багърулл уга, бүрн-бүтн хадлгънавдн гисн темдгтә даалгъвр бийдән авцхав.

САЛЫКОВ ТОМПАШ, совхозин эклц парторганизацин селләтр.

Чехословацк олт-әмтн советск гиичнриг өргмджтәгъәр йбрәджәцхәнә

ПРАГА, июлин 11. (ТАСС). Советск Союзин партийн-правительствени делегац Чехословакд ирснд газетс цугъар ик гидгәр онъган өгчәдхәнә.

Эндр Чехословацк централн газетс цугъар советск партийн-правительствени делегациг, республиктин хотл балгъсн— Прагд ягддж тоссна тускар бичджәдхәнә.

„Рудо право“ гидг газет, балгъсна вокзал деер болсн митингин тускар, Чехословацк республикин Президент А. Запотоцкин болн КПСС-н ЦК-н Негдгч селләтр Н.С. Хрущевин келсн үгиг, бас тер мет зургудиг эврәннъ негдгч халхдан барлдж. Советск Союзла болн ах-дү болгч советск олт-әмтнә мана иньгллгън батрлгънд үнн чик итклтәгъән кесг зун минъгън улс өцкдлүр сәәнәр медүлдж үзүлв гидж газет лавлдж темдгддж бичджәнә.

„Злата Прагд ирсн түрүн часмудт“ гидг статьядан газет ингдж бичджәнә: мана олт-әмтн эврәннъ үнн седкләрн теврдж энъкрлдж, советск

делегацин члелиг эврәннъ гарлсн ах-дү мет йбрәджәцхәнә. Советск партийн-правительствени делегац ирлгънд нерәддж куч-көлснә кесг даалгъврмуд әмтс бий деерән авсна туск кесг сонъсхврмуд газетд барлгддж. Ческ-Липа балгъснд бәәх „ЧКД“ гидг завод Советск Союзд хулдгдг кесг зүсн электросверильн станкс келг мбн. Делегац ирснд нерәддж, СССР-т эн станкс кедж илгәлгъән болзгасн гурвн сар эрт куцәнәвдн гисн даалгъвр завод авб. Имн даалгъврмуд бас Либерец балгъснд бәәдг „Токо“, „ЧКД-Дукла“, нань чигн заводсин коллективс авцхав.

Чехословацк крестьянств бас советск гиичнриг әрүн халун зүркнәсн йбрәджәдхәнә.

„Праца“ гидг газет, советск партийн-правительствени делегац ирснә туск сонъсхврмудиг, ик гидг үзгүдәр бичдж: „Социализмин болн ни-төвкнүн бәәлгънә эльчнр манур ирцхәв“ гидг нертәгъәр барлдж.

Новоалександровск тәрә-тәрәчнрин айта гидг үлгүр

СТАВРОПОЛЬ, июлин 10. (ТАСС). Тәрә хуралгънд крайнн социал истическ дбрлдәнә седвәрчнр--Ново-Александровск района тәрә тәрәчнр зургъан хонгин дунд 68 минъгън гектар газрин агъуд бәәсн буу-

дин шунмгъа кблмш тәрә хуралгъна дилвр йилгъв.

Кблмшән дууссн машид талдан газрур илгәдв. Ода цуг аргъ-чидл буудә цоклгъна дууслгънд өгдджәнә.

Комбайнас болн элеватор

дән ургъцан цугтнъ хурадж дуусв. Горьковский, Расшеватский буудән совхозмуд болн Ленинә нертә колхоз эдү цагин зуур түрүн болдж валксан цуглуллгъан болн цокдж авлгъан төгскәв. Намрар тәрн цагъан гуйрин буудән дундин ургъцнъ райогъар гектар болгънас 100 пудас давна.

та буудә зблгън талдан газрас дбнъ угагъар, шишлнъ эврәннъ кблгәр кегдджәнә.

Буудә белдлгънә йовдлг шулудулхин төлә Ленинә нертә, „Родина“, „Россия“ гидг колхозмуд төгәтә кесг трактормудар тергд чирүләд буудә зббдж олзлджана.

Орн-нутгт гурвн сай даву пуд буудә өгддв.

Машид өдр-сб гилго кбллгъ бүрдәсн механизаторму-

Приютненск районд малин хаша-хаац бәрлгън хашнъгар кегдджәнә

Хб өсгхин тускар КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмүдин Советин бичсн бичгт, олна малд хаша-хаац тосхлгъна болн яслгъна төрт онц онъг өггдснн.

Олна малд хаша-хаац бәрлгън муугъар кегддж йовхиг Буденнә нертә колхозин ахлач үр Кутняков, Кировин нертә колхозин ахлач үр Чудиков хойр бийсиннъ колхозмуд болгънд 700—800 кубометр тосхлгъна модн бәәсн бийнъ, модн угад даалгъна. Түн деерән малин хаша яслгънд бәәрн газрин материал, хулсн, солом, шавр кирпич, нань чигн юм орлцулдж бәәхш.

Тегәд чигн КПСС-н Халъмг танъгъчин комитет эн кергт ик чинр өгч, колхоз болгън цагларн дулан болн у хашас малдан белдлгънә тускар заавр өглә.

Приютненск районд зурагъар эн джилд колхозмудар болн совхозмудар 157 кошар, үкрин 24, гахан 7, шовуна 7 хашас, мбрнә 6 конюшнъ болн хббчнрин 140 гермүдясгдхмн. Дакад болхла бас эн джилд Кировин болн Буденнә нертә хойр колхозд—17, 4-ч болн 107-ч номертә совхозмудт—20, ут-туршдан үвлар хб хургълулх дулан 37 хаша бәргдхмн.

Эн кблмшт Приютненск МТС (директорнъ үр Шаблиенко, ах зоотехникнъ үр Гридина) колхозмудт дбнн-нбкд, гардвр дегд сулар өгнә, тиигәд чигн эн ик чинртә керг, өвснә болн тәрәнә хуралгънла әдл, хамдан кегдх бийнъ, Приютненск района колхозмудт болн совхозмудт йир муугъар йовсн деерән, нам таслвр гарх деерән бәәнә.

Өвс болн тәрә хуралгън төгснә хббн эклх гисн колхозмудин болн совхозмудин толгъачнрин эндү хәләцәр эн кблмш ода күртл альд болв чигн экләд уга, зуг ганцхн 4-ч совхоз негхн дулан хаша бәрдж. Колхозмудар болхла дулан хашан 9 нүк малтчкад, нань юм кеджәхш.

Колхоз болн совхоз болгънд малин хаша бәрх болн ясх шишлнъ бригадмуд гаргъад, эднә кблмшт дбнн-нбкд болал, олна малд үвлин дулан болн у хаша-хаац белдлгън—Приютненск района партийн болн советск организацсин әркн төрнъ.

Б. БОЛДЫРЕВ.

Комбайнерин көдлмшин сән аш

Яшалтинск МТС-н дөрвдгч комплексн бригадт Беловодченко Николай Павлович гидг комбайнер, энүнә дарук комбайнер болн штурвалын Мацаков Михаил Менкенович көдлдж йовцхана. Эн комбайнов агрегат дундан йир ни-ниинцнъгъу кевәр көдлснә ашнъ сән болдж гарв.

Тәрә хуралгын эклснәс авн 270 гектар буудә хурадж авб. Одртән „С-6“ гидг комбайнар 14 гектар тәрә хурах кемджәгтән давулдж күцәдж йовб. Улгүрлхд, өдр болгын 32—40 гектар буудә хурав, зәрм өдрмүдг 41 гектар күргдж хурадж йовб. Тәрә хуралгына цагт 350 гектар хурах болдж бий деерән эн комбайнов агрегат даалгьвр авсн бәәдж. Тер даалгьврн давулдж күцәхин төлә күчн-чидлән хәәрллго көдлдж, эврәннн комплексн бригадтан тәрә хуралгына көдлмшиг наадк бригадас түрүн болдж төгсгәйкәд, оньгдан бригадт тәрә хуралгына көдлмшт дөнъ-нөкд болв.

Эн комбайнов агрегат тәрә хуралгына көдлмшиг июлин 6-д төгсәв. Беловодченко Николай Павловичн көдлмшиг авад хәләхлә, йир сән болдж гарв. Тәрә хуралгына көдлмшт комбайнн нег-чигн эвдрл уга, сәәнәр көдлдж йовб. Одртән 30—32 га тәрә хурадж йовх цагтан үр Беловодченко Н. П. кесн көдлмштән эс хан-

сн болв. Тегәд эврәнн чидлән авад хәләхлә нам уунәсн икар кехв гих сана зүүв. Эврәнн сана-седклән хамдан көдлдж йовх улстан келв, тингәд эн тускар куундвр кегәд, энүнәсн шунмгьагар көдлхмн гидж цугьар шиндихәв.

Тер болсн куундвр комбайнас буудә зөбджәх шофер үр Шкурко Иван Степанович орлцв. Тегәд, комбайнер үр Беловодченко шоферт индгж келв:—мана агрегат бий деерән ик даалгьвр авб, тер даалгьврик күцәхин төлә та комбайнниг зогсал уга, йова-йовгльн буудәг машиндән ачдж, шулугьар зөбх керггәт. Тингхлә үр Шкурко И. С. индгж хәрү өгв:—би тага чирә улалгьхмн угав, машин сән, чидлән хәәрлхшв, ямаран чигн ик тәрә хурадж болв чигн, би сө-өдр гилго буудә комбайнас зөбхв, нанд итктн.

Тегәдэн комбайнов агрегат сө-өдр гилго шунмгьагар көдлсн учрар 41 гектар давулдж тәрә хуралгь күцв. Кесн көдлмшн йир цевр болн буудә геедрлт уга болв.

Сәәнәр көдлдж йовсн комбайнов агрегатин улсиг МТС-н директор мөнъгәр мөрәлв, МТС-н дирекц болн партийн организац эн агрегатд улан дарц өгв, тер дарцган тәрә хурадж чиләглән куунд өгл уга бәрв.

А. ДЖЕВАЛДЫКОВ.

ХОЙРДАД ТАРӘ ТАРЛГЫН—МАЛИН ХОТ БЕЛДХД ЧИНРТӘ ТӨР

Мана, дулан ут намр болдг Хальмг таньгьчин газр-усна бәәдлд хавр-намрар тәргдсн тәрә хурадж авсн ормар дакад хагьлад, эс-гидж гуунәр самлад, хойрдад тәрә тәрлж ургьадж болхмн. Индгж хойрдад тәрә тәрхлә, кемрджән болм чигә хур орхла, буудән хойрдгч ургьц чигн авч болхмн; хур татг, му болхла, адг ядхдан малин сән идг болхмн, хадад өвс чигн белддж болхмн.

Тегәд, хойрдад тәрә тәрлгын мал өсгдг Хальмг таньгьчд берк чинртә төр болдж гарчана. Мана колхозмудин, совхозмудин газр-усна бәәдлд суданк өвс, эрдни-шишә тәрлдж болхмн. Таньгьчин совхозмудин халхар хойрдад тәрлгнә—6 миньгын гектар газрт зарм тәрлгын темдглдсн бәәнә.

Мана таньгьчла хам-хоша бәәх орсин райодар хойрдад тәрә тәрәд ургьц, өвс ургьасн, силос дардж авсн сән дамшт бәәнә. Чиг татг, гань иктә мана теегәр хойрдад тәрлжә газрар зарм тәрлгын ирлцнъгъу болдж тоолгдв.

Зармин үндсдг, цецгдг гарлгын—60 хонгас авн 100—120 өдр болна. Тәрх тәрәнә экинъ, нег үлү зармин экинъ яровизац кенә гигәд уснд норгьад девтәдмн, тәрәнә экиг

тингдж белдәд тәрхлә, гарцнв омгта сән болна.

Буратинск совхозд июнь сарин чилгчәр 500 гектар газрт тәрсн зармин ургьцнв сән дундин гилж совхозин ах агроном үр А. И. Герасимов келнә. Ленинск совхозин 250 гектар газрт тәрсн зармин гарцнв бас му биш Хагсу гань, халун өдрмүд болв чигн, хагсад шатджахш, ургьад йовна.

Хурадж авсн тәрәнә ормар хойрдад тәрә тәрлгнә зокалнв ним:—тәрәгынъ хурацксн газриг хагьлн йовдж, самлад тәрхмн. Хамгин сән, таалта өдр—хурин хөбн болдг, чингтә газр дегд сән, берк таалта болна. Зәрм эдл-ахусин гардачнр эн ик чинртә төрт сән оньган тәвджәхш. Эн буру хәләц. Совхоз болгьна, селәнә эдл-аху болгьна гардачнр, хавр-намрар тәргдсн тарәгьан хурагьа йовдж, терундәрн зерглүлдж хурадж авсн тәрәнә ормар хойрдад тәрә, өвс, эрдни-шишә тәрлгнә көдлмшиг мартл уга күцәх кергтә.

Индгж хойрдад тәрә, өвс, эрдни-шишә тәрлдж, малд кергтә буудән, өвснә көрнъгин немлгын—Алдр Октябрин 40-ч өбнд нерәлсн мана сән белг болх зөвтә.

Н. А. ШАБАЛИН, Хальмг таньгьчин совхозмудин управленә ах агроном.

Сән көдлмшәрн тоомерта болцхав

1944 джилин эклцәр Новосибирск областин Искитимск района, Бурмистрово гидг селәнд кесг хальмг өрк-бул ирдж буурлцхалә. Тингхд эн селәнд бәәсн колхоз угәтә, ард үлддж йовсн бәәсмн. Сибирын кити үвләс әлго, тер өдрәсн авн меддг, чаддг көдлмштән ухан седклән өгч эдн көдлцхәв.

Тедн дотр Бадмин Б., Шокуна Л., Цекән К., Увшин Х.

болн нань чигн 60—65 күрсн наста өвгдүд хөбч, малч болдж көдлджәцхәнә. Олн джилин эргцд эднә гарт эн колхозд кесг миньгын торгын нооста хөд, саалин укромүд өсв. Узмджтә кевәр көдлсн өвгдүд унтә белгүдәр болн Магталин грамотар ачлгдв. Эн өвгдүд шидрәс Хальмг таньгьчдан оддж, тосхлтдн дөнъ болхар ик байрта бәәцхәнә.

Убуш ГАЛЬДЖИЕВ.

Терновк селәнәс Грозный балгьсн күртл

Гражданск дәйнә фронтд нерн туурсн дәич хаалгьар йовсн хальмгин революционн негдгч мөрн цергин полк Саратовск областин Терновк селән деер 1918 джид цуглрдж бүрдсмн. Би Тенгә хазг күмб. 1914 джилд эклсн империалистическ дәәнл йовлав. 1917 джилд фронтд йовсн хаана церг тарад, салдсмуд герүрн зулцхалд, би бас станицүрн ирләв. Советск йосн тогтсна дару большевикүд улсла таньлддж, эдниг дахдж көдлдж йовбув.

1918 джилд хальмг негдгч полкд ирәд, командир эскадрон болдж шиндгдв. Терүнәс авн гражданск дән төгстл хальмгудла хамдан дәәнә көлд йовлж, советин йос харслгьна ноолданд орлцв. Мөрнә цергин негдгч хальмг полк дәәлдә кегәд, кесг олн миньгын километр йовсн болдг.

Хальмгин дәәнә цергс бүрдәлгьнд Харти Бадеевич Кануков ик чидл-күчән өгсн юмн. Негдгч полк бүрдлж гарлгьинг эн шуд гарлдж кесн болдг. Энүнә негдгч нөкднв болдж, полкин командир Василий Алексеевич Хомутников йовсмн. Угатә хальмгудин дотрас кесг улс эрдмән гаргьлж, дәәнә сургьулиг гавшун кевәр дасад, дәич зөрмгән үзүлцхәв. Эдн дунд йовсн: полкин негдгч начальник штаб Тимофей Бадеевич Шевидов, полкин комиссар Шургьч Манджиев, эскадрона командирмүд Максим Дмитриевич Шапшуков, Адучиев, Цагьан-Манджи Очиров, полки командирин адьютант Бадма Атуев, полкиг дәәнә зер-зевәр теглгьнә начальник Лазарь Нюдюльчиев болн нань чигн кесг олн улс.

Хальмгин негдгч полк Алдр Октябрск революцион улмәгәр шин джиргьл күцхин төлә босдж ноолда эклцхәсн олн күч-көлсч хальмгудин дәәнә церг болдж бүрдсмн. Энүнә зергләнд Хальмг таньгьчин цуг нутгудин үрднв йовб, полкд цуг күч-көлсчнр дөнъ-нөкдән күрцхәлж, хурдар полк Советин төлә ноолданд орхинь эрцхәсн болдг.

Тавн уулин бел

Хальмгин 1-ч мөртә цергин дун

Тавн уулин белднв
Товин сумн асхрна,
Товин сумн асхрв чигн
Тартн гидж командлна.

Толгьа өндр газрт
Тован тосхад сууна,
Тован тосхад суув чигн
Толгьа менд ирхвдн.

Хойр уулин хоорнднв
Хоргьлджи сумн асхрна,
Хоргьлджи сумн асхрв чигн
Хорта дәәсән дархвдн.

Көк уулин белднв
Көвүд көлгән амрана,
Көвүд көлгән амрав чигн
Көбсн дәәсән дарна.

Тер цагт хальмгин нерн деерәс революционн полк гаргьад, Улан Цергт орулдж өгх төр—хамгин ах керг бәәсмн. Тингәд Хальмгин күцәгч комитет, Хальмг таньгьчд Советск йос батрулхин төлә көдлмш тингхд кецхәлж йовцхәсн Амур Санан, А. Ч. Чапчаев, А. Г.

А. Д. Дрючков (Бен-Али)

Маслов, Г. М. Манкиров, эдн полк бүрдәлгьнә тускар арднв ордж бас көдлцхәлж йовсмн. Эдн полк бүрдәлгьнд кесг лакдж ирцхәлг билә. Полк дәәнә сургьулан төгсәгьд фронтур йовхд, тингхд таньгьчин военком бәәсн үр Маслов ирдж митинг хурагьад, цагьачудин цергсин өмнәс зөрмгәр дәәлцхәтн гидж хальмг, угатә улсин нерн деерәс дуудлгь кесмн.

Мини командовать кедж йовсн негдгч эскадрон полкд түрүн болдж белн болад, полкас салу дәәнл орсмн. Комбриг үр Лысенко командовать кедж йовсн 2-ч корпусин 3-ч бригадт ордж, генерал Богавескин бандас Урютинск станициг сулдхдж авлгьна дәәнл 1918 джилд мана эскадрон орлцв. Энүнд уданд дәәлдән болсмн. Эн дәәнл эскадрона пулеметн взводин командир Аралтан Ангуляев болн отделе-ленә командир Авя Сергеев хойр дәәч зөрмгәрн йилгьрсмн. Аралтан хөбннв чигн кесг дәәлдәнд орлцдж, юмна түрүнд зөрмгәр йовдж, нерән туурав. Тингәд чигн энүнә тускар хальмг теегт дун гарад, поэмүд шүлг бичцхәсн болдг. Аралтан—хальмг негдгч полкин баатр зөрмг нег урнв бәәсмн, эн төләд хальмг олн-әмтн энүнә неринь кезәд чигн маршго.

Урюпинск станициг сулдхм цацу мана негдгч хальмг полк маниг күцдж ирв. Полкин цаарандк дәәч хаалгьнв Калач-Воронежский балгьсар, Манино слободагьар, Креушино, Усть—Калитва селәдәр, Лиски станцур дәврсмн. Вешинск болн Кривянск станице сулдхлгьар күчтә дәәлдән болсмн. Тасрлтан угәгьар индгж дәәлдә кегәд

йовсндан полк гарута болад, шинәс әмтн болн мөрд авч керг харгьв. Деер заагдсн хойр станициг сулдхсннв даруд полк Тенъ гол гатлад, Батайскд амрлгьнд зогсв.

Амрлгьнд удан бәәгдсн уга. Сарпулин губернәд күрч, Хвостиков генералин болн Маслакин бандла ноолдх заквр деерәс ирв. Эн бандла эклдж дәәлдгьнв Нагутская станцас авн эклсмн. Улан Цергин болн Улан партизансин талдан цергслә хамдад, цагьачудин бандла күчтәгьар дәәлдән болснд орлцв. Эн бандин үлднв Святой Крест балгьсн деер күүчгддж тарагдсмн.

Северн Кавказд дәәлд гаргьлж йовсн Васищев генералин цагьан церглә мана полкин кесн дәәлдәнв үнн күнд дәәлдәсин негнв бәәсмн. 1920 джилин зунар эн болла. Кубанск станициг давад, Терск станицд күрм цацу полк, цагьачудин өмнән тәвсн церглә ноолда эклв. Эн станицән манд булагдчкәд, тедн зулад, элсн теегүр йовцхәлж, Николаевск станицүр одцхәв. Дәәнд гавшун мана эскадронс теднә ар мөрднв ордж алдго көбгьад, Николаевск, Песчаннне буруны болн Стародеревск станице деер тедниг дәәлдәд, уга кедж унъгынв таств. Генерал бийнв зулв, шгабин начальникнв кел бәргдв.

Северн Кавказиг цагьачудас цеврлгьәр Улан Цергин кесн дәәлдәнд мана хальмг полк 1921 джилин зуна цаг күртл орлцсн болдг. Врангель генералин цагьан цергсин үлдл бандиг чеченә Джугурта болн Майртуп гидг аулмуд деер дәәлдгьнд мана полк бас орлцла. Московск курсантск бригад гидг церглә негдәд мана полк тер бандиг Грозн балгьсна өбр дәәлдж уга кегәд, ик олн кү кел бәрәд, дала зер-зев орулдж авсмн.

1921 джилин апрель сард хальмг полкин командирмүд болн кесг цергчнр чигн Республикн реввоенсоветүр Москвад дуудулгддж авад, Моньгьл тал илгәгдсмн. Х. Б. Кануков маниг толгьалдж йовсмн. Тер улс дотр В. А. Хомутников, А. Д. Дрючков, К. Лиджиев, М. Бимбаев, Ц. М. Очиров, М. Шапшуков, нань чигн кесг улс йовсмн. Мадна кесгм бидн Моньгьлин цергин зергләнд 1925 джил күртл йовцхәсмн.

Терновк селәнәс Грозн балгьсн күртл хальмг полкин дәәч хаалгьнв болв. Мана өмнәс нертә генералмудин цергс чигн босдж дәәлдцхәсн юмн. Болв хальмг революционн полкин дәәчнр тедниг чигн күүчдж цокв. Революционн бат медрлтә хальмг дәәчнр, шин джиргьлин төлә ноолдлгьндан зөрмгәр уралан йовцхәлж, диилврмүд күцсмн.

А. Д. ДРЮЧКОВ (БЕН-АЛИ).

Хальмг 1-ч полкин 1-ч эскадрона командир йовсн, отставкад гарси подполковник.

Амн болгъна тоод мах, үс, тос гаргългъар өөрхн джилмүдин эргид США-г күүцхвдн!

Цуг олтн амтнә куцәджәх төрт чинртә нильчән хальдалгън

КПСС-н крайкомд, крайин күүцгч комитетд

Нәәднр хөөдт көг эртәр тәвлгъ бүрдәлгънә төрмүдин туснар

КПСС-н крайкомин бюро болн күүч-көлсчрин депутатрин крайин Советин күүцгч комитет үвләр хө хургьлуллгън хаврт (март болн апрель сард) хургьлуллгънас ик гид олзта-орштагъинь темдгддәннә.

„Советское руно“ гидг совхозд, Ипатовск района Сталинә нертә колхозд, Петровск района „Туркменск“ гидг совхозд болн нань чигн кесг колхозмудар болн совхозмудар үвләр хургьлуллгън 100 хөн болгънас тедниг хаврин сармудт хургьлуллгънд-дорхн 25—30 хургьд икәр авгдв. Увләр гарсн цуг хургьд зундн киргьдхмн, тегәд дала әдл торын ноос киргьд авх эв-аргь бгхмн.

Болв үвләр хө хургьлуллгън тиним ик олзта-оршта болв чигн, кесг райодин, МТС-н, совхозмудин болн колхозмудин гардачнр эн кергт оньган тәвл уга, КПСС-н крайкомин VIII пленумин шиидвр модьрун кевар эвдәд, эн ашга кергиг төртән авл уга бәәгәд крайд хө икәр өсгльгн болн ноос гаргьлгън бәрлгънә халгьд зогсд бәәнә.

Благодарненск района, Спасск селәнә колхозин гардачнр эртәр көг тәвлгънд нәәднр хөбдн зуг 25 процентинь тәвхәр темдгдд, Спицевск района, Калининә нертә колхоз болх нәәднр хөбдн 33 процентинь тәвхәр хәләдд.

Нәәднр хөбдн искусствени көг тәвлгънд йилгъән сән тохмта хуцмуд олзлгън—хөбнә тохм яслгъна көдлмшт берк чинртә, үнинь келхд йилгьч төр болджана. Болв кесг колхозмудин гардачнр, көг тәвлгънд 6—7-д килограмм ноос өгдг хуцмуд олзлад, ик ноос өгдг тохмта хуцмуд хулдд авхар седхш.

Кесг колхозмудин гардачнр эврәнн эдл-ахундан сән тохмта хуцмуд уга бәәчкәд, искусствени көг тәвлгънә государственн станцла болн малин тохм ясуллгъна эдл-ахула бооца кехәсн зулад, хуцас көг тәвхин эрkd авгддг экн (семени) олзлгън гигьәд, берк чинртә кергиг төртән сәәнәр авцхаш.

Кесг колхозмудар болн совхозмудар 1958 джилд үвләр хө хургьлуллгън тәлә дулан хаша тосхлгъна көдлмш дегд уданар йовлж йовна. Изобильненск районд зуг 5 дулан хаша тосхгдв, Невинномысск хөбнә совхозд болхла, нег чигн дулан хаша тосхгдәд уга.

Зәрм МТС-н директормуд болн колхозин ахлачнр искусствени көг тәвлгънә инструктормуд болн техникүд белдлгънә кергт даалгьвр уга бәәдл гаргъна, искусствени көг тәвхд кергтә көдлмшчнр белдхн тәлә малин тохм тархалгъна

государственн станцсар болн Башантинск зооветтехникумд бүрдәдсн курсд специалистнр, колхозникуд болн совхозин көдләчнр йовуллго бәрцхәнә.

КПСС-н крайкомин бюро болн күүч-көлсчрин депутатрин крайин Советин күүцгч комитет 1957 джилд август-сентябрь сард нәәднр хөбдн искусствени көг тәвлгъяр, 1958 джилд үвләр хө хургьлуллгън тәлә кошармудин өөрдулан хаша тосхлгъяр, селәнә эдл-ахун мал-агьурсна искусствени көг тәвлгънә техникүд белдлгъяр шишлн даалгьвр батлв.

КПСС-н крайкомин бюро крайин Советин күүцгч комитет, КПСС-н обкомст, райкомст, областьсин, балгьсдудин болн райодин күүч-көлсчрин депутатрин Советин күүцгч комитетст иигдз закв:

Колхоз болн совхоз болгънд цуг нәәднр хөбдн багь гихдән 70 процентинь эрт көг тәвлгънд орулдг болдгар диглж, хойр хонгин болзгт батлтха, дулан хаша тосхлгъяр болн искусствени көг тәвлгънә инструктормуд болн техникүд белдлгъяр йилгъән даалгьвр батлтха; колхоз болн совхоз болгън темдгддсн эн даалгьврмудан эркн биш күүцәхинь, өдр болгън хәләддәтхә; дакад колхоз болн совхоз болгън нәәднр хөбдн искусствени көг тәвлгъяр, сән тохмта хуцмудигинь олдж олзлгъяр темдгддсн төрмүд күүцәхиг тетгтхә.

Селәнә эдл-ахун мал-агьурсна искусствени көг тәвлгънә государственн станцин филиалмуд, көг тәвлгънә көдлмшт 1957 джилдн августин 1-шинд күүцдн белдтхә гидж селәнә эдл-ахун крайин управленд, КПСС-н Хальмг болн Черкесск обкомст, КПСС-н Невинномысск, Георгиевск, Ипатовск, Красногвардейск, Степноск-Александровск болн Апанасенковск райкомст, күүч-көлсчрин депутатрин областьсин болн райодин Советин күүцгч комитетст, областьсин болн келгдсн райодсин ах эмчнрт дакад госплемрассадникүдин директормудт закв.

Колхозмудар болн совхозмудар хөбнә искусствени көг эртәр тәвлгънд кергтә белдврин туск төрәр колхозин ахлачнрин болн МТС-н, дакад совхозмудин директормудин тооца хургтан соньсдж, даньгин шилгьд-шүүчк хәләддәтхә гидж КПСС-н обкомст, горкомст, райкомст, күүч-көлсчрин депутатрин областьсин, балгьсдин болн райодин Советин күүцгч комитетст закгдв.

ТАКАН ГУУДЖМЛМУД СӘӘНӘР ӨСГДЖӘНӘ

Западн района „Пролетарская победа“ гидг колхозд үр Денисова Мария така хәләдд, асрджана. Апрель сарин 17-д инкубаторн станцас 1400 толгъа такан гууджмлмуд авсн бәәдд. Тер гууджмлмудас зуг зуухн толгъа гару гарч. Июнь сарин 27-д 1300 толгъа гууджмлмудиг така хәләддәх күүнд эрүл-дорул өгсн бәәнә.

Апрелин 9-д инкубаторн станцас авч ирсн такан гууджмлмудан асрдж-өсгтхә гидж үр Беляева Марияд даалгьсн бәәдд. Тегәд эн Беляева Мария килмджән өгәд асрдж, өсгсн учрар гару икәр гарсн уга. 1020 толгъа гууджмлмудас 40 толгъа гарута болв. Иим гару ик биш гидж санх кергтә. Юньгәд гихлә, гууджмлмудиг инкубаторн станцас нег-хойр хонсн дарунь авдмн.

Иим сән дамшлтта улс эн колхозд олтн бәәнә. Улгүрлхд, үр Чернявская Полина Никитична бий деерән даадж 1200 толгъа нилх гууджмл авсн бәәдд, тенүнәсн 1100 толгъа гууджмл әмд, эрүл-дорул асрдж өсгсн бәәнә. Үр Подгорная Пелагея бий деерән даадж авсн 2034 толгъа гууджмлмудасн 1938 толгъа эрүл-дорул өсгдд.

Тегәд Хальмг таньгъчин цуг колхозмудар болн совхозмудар така-шову хәләдд, асрдж йовх улс эдү мет килмджән өгч, така-шовугъан асрдж өсгхлә, өөрхн джилмүдин эргид така-шовуна махн, өндгн элвг болхн лавта.

БАКАН АНЬГЪРГ.

Үкр болгънас 2100 литр үс саадж авхин төлә

Би, 1954 джиләс авн саальч болад көдләв. Үкр саалгъна көдлмш нанд таасгднә. Нег улү эн джил, мана парть болн правительств амн болгъна тоод өөрхн цагин эргид мах, үс болн тос гаргьлгъяр Америкин Соединени Штатсиг күүц төрт тәвддәх цагт, саальч болдж көдлнә гисн ик бахмджта болн даалгьврта көдлмш гидж саннав.

1956 джилд би эврәнн саадж үкр болгънасн 2000 литр үс саадж авлав. Эн джилд саадж үкр болгънасн 2100 литр үс саадж авх даалгьвр авлав. Авсн даалгьврән ягәд болв чигн күүцәх санатав.

„Мал асрхла амн тоста“ гигад келдг биший, тер мел чикн кенд чигн медгддәнә. Үкрәс үс икәр саадж авхар седхлә, ардн ордж асрдж, хотинь диглж, цагннь услджах кергтә. Мини хәләврт бәәсн 13 үкр үвләс сән чинәтә гарла. 12 үкрм ода сааддджана, негн ора келтә билә, шидрәс тугьлхмн. Гарсн 12 тугьлмуд 20 хонгт асргдәд, экәсн салгьдла.

Цагннь услдж, хотинь өгч асрсн деерән дакад үкр болгъна заньгинь медхәр седиәв, үкр болгьг, терүнә заньгинь медлгн—эс болх төр биш, ахар келхл, үкрин энькрлх кергтә, тигәд көдлхлә, үкртн таарал, тогтунар зогсад, үсән сәәнәр өгнә. Мини саадг үкрмүд заагт хату көктәин чигн, джөблн көкгән чигн бәәнә, зәрмн номгын, зәрмн догшин чигн бәәнә, тегәд саальч күүн тус-тусн эвинь олх болдж

гарна, эс гидж, үс икәр саадж болджахш.

Үкр болгъна көкиг, саахасн өмн дакад саачкад усар угьгад, альчурар арчнав. Мазджд эс энькрлхлә, кесгн ташалднә, зәрмн худжрсәд давс долахар көндрнә, идмг үкрмүдн хот чигн сурх бәәдл гарна—цуг эн хамгинь хәрүлдж ханьгъах кергтә. Эн хамгиг эс үздж, медсн саальчнр—саальчин көдлмш дасад уга гих кергтә.

Саальч күүн бийиннь сургьүлән өбдлүх кергтә. 1936 джилд би 6-ч класс чиләләв. Хойр дакдж агрозоотехническ курст сурвв. 1957 джилдн хаврар Тень гол деер бәәдл Ростов балгьснд бослн совещаньд орлцад үр Н. С. Хрущевин келсн үг соньслав. Даньгин газет, дегтр умшнав. Мана орн-нутгт селәнә эдл-ахун халхд, нег улү үс саадж авлгъна халхд кегдд йовх көдлмшиг сурад, соньсад, умшад медхлә, амрдж тогтун суудж болхш.

Алдр Октябрин 40-ч өбн угтад, мах, үс, тос икәр гаргьлгъяр улм өргнәр делгрәж

йовх советск оли-амтна социалистическ дөрләнд орлцад саадж йовх эврәнн үкр болгънас 2100 литр үс саах даалгьвр авлав. Июлин нег шинд үкр болгънасн 1700 литр үс саагьад авчкв. Авсн даалгьврән күүцәхин төлә, давулдж күүцәхин төлә чидлән, эв-аргъән нөбш угав.

АННА ФОМЕНКО,
„Пролетарск Победа“
колхозин саальч.

ТАКАН МАХ, ӨНДГ ГАРГЪЛГЪИГ ИКДҮЛНӘВ

гару уга, эрүл-дорул бәәцхәнә. Хаврас авн дундлад нег такагъас июль сарин нег шин күүртл 78 өндг авбув.

Джил чилтл энүнәс икәр такасан өндгүлдж авхар сән килмджән өгч көдлдәнәв. Мини көдлмшт совхозин ах специалистнр сән сургьмджан өгцхәнә.

Көгшн такас нургьлдж олт өндг өгчәхмн уга. Тиним такасиг царандн бәрдж болшго, тер учрар көгшн такасиг сәәнәр таргьлулдж, государствд орулдж өгх кергтә.

Такаст, тер дотр такан гууджмлмудт олт-зүсн хот-хол кергтә. Улгүрлхд, үсн, эзгә, теермдкесн буудә, зармар кесн хаш, ясна гуйр, элсн болн нань чигн хот кергтә. Тегәд эн хамгиг таслвр угагъяр, дигтә кемджәтәгъяр тетгдд өгч бәәнәв.

Така-шовуг сәәнәр асрдж, хәләдд йовх нег дамшлтм иим болджана: хот-хоолинь такаст цаглань кемджәтәгъяр өгч, алык нег такасиг сәәнәр шиндлдж, диг-дарагъинь олдж асрлгън. Зәрм такас таргьлад, өбкн бутәчкхлә өндгхән уурч одна, зәрм такас эцхләрн бас өндг-лджәхмн уга. Тиним учр болдг деерәс йир килмджән өгч хәләдд асрдж йовсн учрар такас совхозд ик ору өгчәнә.

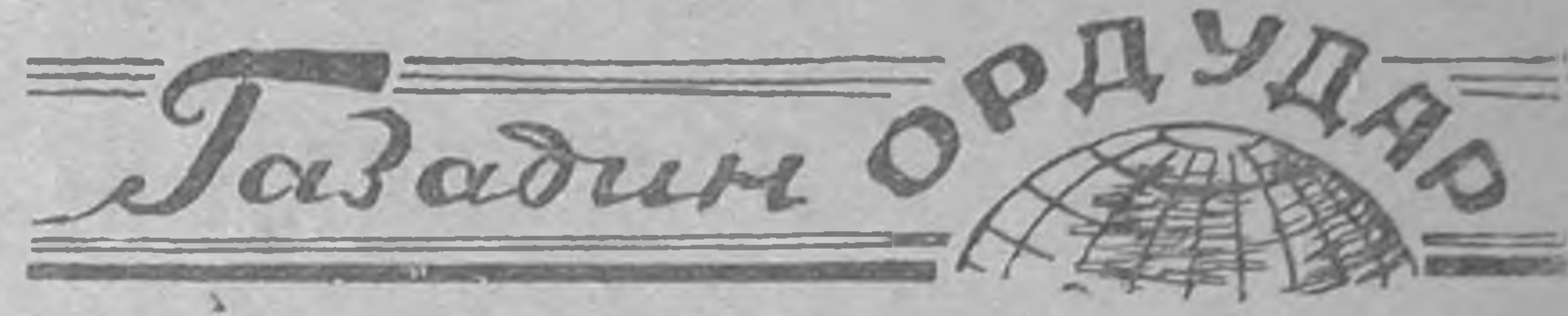
Такасиг хонсн гертәсн ик өрүгъяр гаргьлдж, цевр агъарт йовулав. Агъарт йовхла, газрас хамг көк ногъа, хорха, элсн болн нань чигн бийдән кергтә хот-хол олдж иднә. Така гисн шовун удан сарул тегәнд бәәх дутман өндг икәр өгх зөвтә. Тегәд цуг зоотехническ диг-дарагъинь олдж күүцәхлә такас сәәнәр өндгх зөвтә.

Мана совхозд нанла әдл көдлдәх улс олт бәәнә. Улгүрлхд, эн совхозин гурвдгч отделеңд үр Мисан О. М. гидг күүкд күүн көдлдәнә. Эн күүкд күүн нидн инкубаторн станцас такан гууджмлмуд авсн. Теднән сәәнәр асрдж өсгсн учрар, такасн эндлж март сарас авн июль сар күүртл тасрхан уга өндгддәнә. Ода гурвин сарин эргид дундлад нег толгъа така болгънас 78 өндг авб. Үр Мисан О. М. 1533 толгъа така хәләдд, асрдж бәәнә.

Хальмг таньгъчин колхозмудар болн совхозмудар улм икәр така-шовуд өсгәдд, мах болн өндг гаргьд авхмн гидж би цуг колхозникудиг болн совхозмудин көдләчнриг дуудд бәәнәв.

Ф. И. ВЕЛЕГУЛИНА,
112-ч номертә совхозин 4-ч
отделенә такан.

Сургъулин давсн джилин ашиг диглэд, шин джилд белдвр нелгэн

Сургъулин джил чилв. Шуугсн бичкдүдин дун уурад, школомудин коридормуд болн классмуд кндирэд үлдв.

Багшнрт болн сургъульчнрт эн джил бмнкэсн ик оньчта болв, тер юнъгад гихлэ, школомудар шүүврин тонь хасгдв, дөрвдгч, зургъалгч болн нääмдгч, йнсдгч классмудар болхла нам шүүвр өгдгин ууруль. Ганцхн доладгч класс болн арвдгч класс төгсгэджэх сургъульчнр шүүврэн өгцхäv. Тегäd-чигн, багшнр сургъульчнрин медрлиг саянär хäläдж, тедн ямаран темдгтägгär джилин эргид сурчасн болна, терүндн оньган өгч, тоолдж, медрлин темдгүдинь тавх зөвтä, юнъгад гихлэ, тер темдгүдäс иштägгär дарук классмудт сургъулчнр нургълдж орулгддг болв.

Сургъулин джил чилсн ашинь хäläхлэ, сургъульдан шилтдгүдн икдäд, хошаггяд джилд давтдгудин тонь багърсн үзгднä. 1955—56 джилд Элст балгьсна, Яшкульск болн зäрм наадк райодин школомудар тавн сургъульчнр болгьна негн ард үлддг йовсн болхла, энджл 9—10 сургъульчнр болгьна негн болдж багърв. Сарпинск болн Целинн района школомуд 93 процент күргдг сургъуль даслггиг күцäv. Кесг олн школомудар сургъульчнр цуг предметсärн сән темдгтägгär чилäсн бääнä. Хальмг таньггчар 30 гар тинм школомуд бääнä. Теднä тоод Чкаловск эклцин школ (багшнь Шапошникова), Обилинск эклцин школ (багшнь Охрименко), Артезианск селәнä эклцин школ (багшнь Новожилова), Балковск эклцин школ, Ленинск семилетк болн нань чигн кесг школомуд сән үзмджтägгär сургъулин джилэн төгсäv.

Хальмг таньггчар арвдгч классмудт сурчасн 580 сургъульчнрас 20 шахунь алтн болн мөнгн медальтägгär сургъулән төгсгцхäv. Ганцхн Западн районд 10-ч классмудт сурчасн 132 сургъульчнрас 4-н алтн медальтägгär, 8-н мөнгн медальтägгär щколан төгсгцхäv. Башантин дундин школ 10-ч класс чилäсн сургъульчнрарн бахтдж чадджана.

Всеобучин туск йосиг делгүлдг күцäхин төлä школомудар ик кдлмш кегдв. Тер учрар, школомуд хайдг сургъульчнрин тонь икär багърв. Улгүрлхд, Целинн районд збв-учр угаггар школд эс сурчасн—4-н сургъульчнр болв, Яшалтинск районд 17, Элст балгьснд—8 кун сурсн уга.

Болв школд орх наста бичкдүдиг тоолдж диглдж, тедниг негн куртлнь школомудар орулдж авлгнд, ода бийн ик дуту-дунд йовдлмуд бääнä. Сургъуль-эрдмин халхин отделмүд, школомудин болн сельсоветин гардачнр эн ик чинртä торт оньган мууггар өгсн учр деерäс ним дуту бääдл үзгдджәнä. Эн тоот хаджггэр йовдлмудиг даруд уга кех кергтä.

Одгä цагт таньггчин школомудар сургъулин шин джилд шунмгта белдвр кегддг йовна. 187 школас ик зунь яслгьган болн түлä белдлггән эклчксн бääнä. Июль сарин нег

шинд 20 школ сургъулин шин джилдән белн болчкнс бääнä. Приютненск, Яшалтинск, Западн, Сарпинск райодар школомуд, школин интернатс болн багшнр бääдг гермүд яслггн тургär кегддг йовна.

Цуг райодар болн Элст балгьснд сургъульчнрт кергтä хамг дегтрмүдинь 70 процент күргдг авад ирчкнс бääнä. Хуучн дегтрмүдиг селвäd, сольдж хулдджана.

Сургъулин давсн джилд болн шин джилд белдвр келггнд эрдм-сургъулин отделмүдин болн школомудин кдлмшт мел эндү уга гихлэ, буру болх гидж келх кергтä. Кесг олн школомудар хошаггяд джилдән давтдг болн сургъульдан ард үлддг йовх сургъульчнр ода бийн олн, школин гермүд хашнъгар ясгддг йовна, түлä белддг збөлггн нам кегдджähш, сургъульчнрт кергтä хамг дегтр, тетрадь, карандаш болн нань чигн олн зүсн кергтä юмсн авч ирджähш. Улгүрлхд, Яшалтинск, Западн, Целинн, Юстинск, Черноземельск райодин зäрм школомудар эн хаджггэр йовдлмуд үзгднä. Тинм дуту-дунд бääдл Приозерн болн Яшкульск райодин школомудар бас харгьна. Элст балгьсна школин ах сургъульчнр кергтä тоот дегтрмүдär цугтан теткгддг уга. Энн ганцхн книготорг мууггар кдлджäснä уршг.

Райодин болн балгьсна сургъуль-эрдмин отделмүдин гардачнр, Элст балгьсна книготорг болн райпотребсоюзмуд сургъулин джил эклхäs өмн, сургъульчнр дегтрмүдär тетгх, теднд школьн формс авч ирдж беллх, дакад сургъульчнр иг халун хотар тетгх буфетмүд школомудар бүрдähд оньган өгч, эврәнн нег бачм тбр гидж зүтгх зөвтä.

Ирх сургъулин джил хальмг таньггчин школомудт өмнкэсн талдан болх. Юнъгад гихлэ, орс келнä классмудас талдан, хальмг негдгч классмуд гархмн, 2-ч болн 7-ч классмудар болхла хальмг келн сургъгдхмн. Хальмг келн äмтн Тöрскн газртан ирджäh учрар июль сарин 15-д, сургъульд орх наста хальмг 2200 күүкд-кбвүд таньггчар тоод авгдчкнс бääнä, сургъулин джил эклтл эн то улм бсхмн.

Зураггар болхла хальмг таньггчин школомудар хальмг келär негдгч 50 классмуд гархмн. 15-н эклцин школомуд шинäs секгдхмн, долан джилä сургъулин 10 школиг дундинд хуврähмн. Цуг таньггчар 204 школ кдлх зөвтä. 400 сургъульчнр даслг дундин школ Элст балгьснд август сарла кегддг чилäгдджәнä. Каспийск болн Западн райодар неджägгäd долан джилä сургъулин

Ирана дотр-дундин керг-тöрт газадин орна орлцан

ТЕГЕРАН, июлин 9. (ТАСС). Сул цагт Иран болн Советск Союз хойран хоорндк бääдл яслггн болн Москва Тегеран хойран эн хойр орн-нутгиг шидрүлхär кеджäh политик Западн орн-нутгудин дипломатмудиг дурго болгзулв гидж

школомуд бärгдäд дуусгддженä.

Сарпинск, Западн болн Яшалтинск райодар сургъуль-эрдм делгүллггнä кдлмшт оньг икär өггдджәнä. Эн райодин колхозмуд болн совхозмуд эврәнн чидлärн дөнъ-нөкл боллад, эклцин болн доланджилä сургъулин школомудин гермүд шинäs бärджähцхәнä, хуучн гермүдинь болн школин интернатмудиг ясджана.

Школин гермүдиг, интернатмудиг болн багшнрин бääх гермүдиг цаглань ясдж, диглдж, сургъулин джилд бел келггн хамг олн зүсн ил бääх тосхлтин материалас иштä күцдг зөвтä. Болв мана Хальмг таньггчд бääх главснабсытин агентство школомудиг сургъулин джилд бел кехд цуг кергтä тоот тосхлтин материалмудар мууггар тетгдджәнä. Кергтä тоот тосхлтин материалг чаддгар цааранднь кех кергтä.

Таньггчин школомудиг сургъулин шин джилд бел кех эркн тбр, райодин эрдм-сургъулин отделмүдин, школин болн сельсоветмүдин өмн тавгддг бääнä. Школд орх наста бичкдүдин тооггннь саянär диглх, тер дотр хальмг улсин бичкдүдиг адлго тоолх кергтä. Тиигдг тоолдж диглхлэ,

шинас хальмг келна классмуд болн школомуд секхдамр болх зөвтä. Сентябрь сарин нег шинд школд орлго нег-чигн бичкн күүкд үлдлго болдгар эн кдлмшиг кех кергтä. Шинäs бүрджäh классмудиг болн школомудиг цуг кергтä өлг-эдрннь, сургъулин багшнрар тетгх—бас нег эркн тбр.

Школомудиг сургъулин шин джилд цаглань белдхнн төлä школомуд болн сельсоветмүд хоорнд социалистическ дөрлдä кеггäd, тер дөрлдәнä ашинь хäläдж темдлх кертä.

Август сарин 15—20-с ора бишär, белн болсн школомудиг райисполкомсин шишлнь комисс актар диглдж авх зөвтä. Өмнк джилмүдт гарсн хаджггэр йовдлмудиг дакдж давтдж болшго.

Сургъуль-эрдмин отделмүд, школомудин болн сельсоветин гардачнр олн äмтнä дөнъär түшг кедж, партийн организацин гардврт эн ик чинртä тöриг таслдж, цаглань күцähнь лавта.

Сургъульчнр саянär сургъулән сурхдннь, багшнр кдлмшан күцähньгүтägгär кехлнь аль-бис эв-арггннь олдж диглдж өгхлэ, эн кдлмш аггү ик диилврмүдтä болдж, алдр Октябрин 40-ч джилин өбниг тослгьна ах белгннь болх зөвтä.

В. А. СЕРЫХ,
Таньггчин эрдм-сургъулин
отделин школьн инспектор.

„Фердоуси“ гидг журнал бичджәнä. Англ, США хойрин Иранд бääсн посолмуд Ирана газадин керг-тöрин министерствд түүнä тускар эврәнн „зовлньган“ илдннь герчлв гидж журнал заадж бичджәнä.

Польшин станок тосхгч промышленностин өслт

ВАРШАВ, июлин 9. (ТАСС). Станкес келггн—ода цагин Польшин промышленностин өсдг йовх нег халхнь. Польшин станкес кедг улс сүл цагин эргид тавн зун шин станкес гарггдгиг дасцхав, урдннь орн-нутгттин станкес кегддг уга бääдж. Тер шин кегдсн станксин тоод токарн автоматс, шлифовальн болн фрезерн станкес кегддг.

Быдогощ—Польшин станкес кедг эркн чинртä балгьсн. Уунд, эн орн-нутгтан ик гисн, модар эд-тавр келггнä станкес гарггдг завод бääнä. Одахн эн завод, нег метр чигä өргн мод зордж гарггдг шин станкес эк-

лдж гарггдг болв. Нег зергär тавн зүсн кдлмш кедг комбинированн машин кегдсн бääнä. Эн ик гидг кергтä машин. Эн станок кесг зүсн машин ганцарн сольхмн.

Сүл цагин эргид Познаньск машин кедг заводт, Варцлавин болн орн-нутгин нань чигн балгьсдудар бääсн станкес кедг заводмудар, тöмр керчдг кесг зүсн шин станкес кегдлä. Тавн джилä зурад станкес гаргглггиг хойр холванднь өсгхмн гидж бääнä. Польшин станкес Европин олн зүсн ордудар Ближнь болн Среднь Востокт болн Латинск Америкд керглгддг зббгднä.

СИРИЙСК-ИЗРАИЛЬСК МЕДЖÄ ДЕЕР ЗÖРЛЦÄТÄ ХАЛДАН БОЛДЖ

ДАМАСК, июлин 10. (ТАСС). Июлин 9-д Израильск дääнä часть сирийск меджä звдäl, минометär хасиг Сирийн дääнä элч өцкдлүр зäньглв гидж Дамасск радио соньсхв. Сирийск-израильск хамцнъггү

комиссин сфисермүд эв болн, халдагган зогсатн гидж закв өгсн бийннь, израильск час зогсл уга минометär хаггяд бääдж. Бичкн күүкд болн гергд äмтс чигн шавтдж.

Английск цергä улсин Колумбод гарггсн äср йовдлмуд

ДЕЛИ, июлин 10. (ТАСС). Пресс оф Индия гидг Индийск агентств английск цергä гурвн күүнä гарггсн буру-бусхл äср йовдлин тускар Колумбоггас соньсхв. Тедн Колумбод бääсн СССР-н посольствин советск туг июль сарин 4-д таслдж. Тиигäd тедниг бздннь йовдл гарггсндннь, анг-

лийск нег сфисериг полиц бäräд суулггчкал, ода күүнä даалггврт сулхлдж, наадк хойрннь Цейлонас гарад йовдг одлхалж.

Цейлона правительств болн Цейлолд бääсн английск деел комиссариат, советск посольствас гемән эрджәнävдн гидж суурцхалж.

Нарт делкән баггчудин 6-ч фестиваль тослггн

ОСЛО. Норвежск 300 күүкд болн кбвүд Москваггур нарт делкән баггчудин болн студентрин 6-ч фестивальд одхмн.

Ода Норвегт фестивальд белдлггн төгсдг одв. Музыкантнр, дуучнр болн народн би биилдг улс, фестивальд үзүлх номермүдән бел кеджähцхәнä. Орн-нутгар фестивальд орх улсин багмуд бүрдäгдв. Фестивальд орсн улсас шүүдг авсн гурвн футболнь

болн хойр волейболнь командс Москвад оперативн нааднд орхар дамшджähцхана.

ТРИПОЛИ. „Ар-Райд“ гидг газетин статьяд, Москвад нартделкән баггчудин болн студентрин фестиваль болхин тускар бичгдджәнä.

Москваггур фестивальд арабск 11 орн-нутгудин цуг тоодан хойр миньггнäs-үлү тоота делегатнр ирхмн гидж статьяд темдлгддг бääнä.

А х р з ä н ь г с

* Парижд Испань болн Польшк Народн Республик хойрин хоорнд, дääнä хббн түрүн болджäh, эд-таврэн хулдлцихн төлä кегддгах, 20 сай доллар үнтä зävшärлггнд гар тавгддг.

* США-д цементн промышленностин кдлмшчнрин бослггн бола бääнä. Бослггнд 15 мингг шаху кун орлцджана. Орн-нутгин цемент кедг 60 заводмуд кдлмшан цугтннь зогсадж.

Бослгг кеджäh улс джалв немтхä гиджähцхәнä.

* СССР-н болн ФНРЮ радиовешательн организацмуд хоорндан ни-нищнъггү кдлхнн тускар Белградт болсн күүндврин хббн, радиовешанä болн телевиденä кдлм-

шиг нищнъггү кдлх шиндвр батлгддг.

* Японä премьер-министр Киси, хуучн кабинетиннь министрмүд цуггар отставка гарсннь батлад, шин кабинет бурдäv.

* Июлин 9-д Голландск „Метиор“ типтä хойр истребитель аггарт харггяд хамхрдж оч.

* Стокгольмд „Локомотив“ гидг советск команд болн „Юргорден“ болн „Неррчепинг“ гидг оперативн команд син наадачнрас бурдäсн шведск команд хоорнд футболн наадн болдж. 2:1 тоотаггар советск футболистнр динлсär наадн чилдж.

Цаг зуурин редактор С. НАЛЯЕВ.